

**ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО
«ФОНДОВА БІРЖА «ПЕРСПЕКТИВА»**

Україна, 49000, м. Дніпро, вул. Воскресенська, буд. 30, код ЄДРПОУ 33718227, fbr.com.ua

«ЗАТВЕРДЖЕНО»
Біржовою Радою
ПрАТ «ФБ «ПЕРСПЕКТИВА»
Протокол № № 25/12/22-01
від 22.12.2025 р.

Голова Біржової Ради
С.М. Антонов

**УМОВИ МЕХАНІЗМУ ПІДТРИМАННЯ ЛІКВІДНОСТІ АКТИВІВ,
ЩО ДОПУЩЕНІ ДО ТОРГІВ НА ОРГАНІЗОВАНИХ РИНКАХ КАПІТАЛУ,
ОПЕРАТОРОМ ЯКИХ Є ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ФОНДОВА
БІРЖА «ПЕРСПЕКТИВА»**

РОЗДІЛ 1. ЗАГАЛЬНІ ПОЛОЖЕННЯ

1.1. Ці Умови Механізму підтримання ліквідності активів, що допущені до торгів на організованих ринках капіталу, оператором яких є ПРИВАТНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «ФОНДОВА БІРЖА «ПЕРСПЕКТИВА» (надалі - **Умови, Механізм**) розроблені на підставі Законів України, нормативно-правових актів Національної комісії з цінних паперів та фондового ринку (надалі - **НКЦПФР, Комісія**), інших законодавчих та нормативно-правових актів, з метою впорядкування Правил організованих ринків капіталу Оператора, зокрема: Правил функціонування регульованого фондового ринку, Правил функціонування фондового багатостороннього торговельного майданчика (надалі - **Правила Оператора**).

1.2. Наявність механізмів підтримання ліквідності забезпечується:

1.2.1. в обов'язковому порядку:

- на регульованому ринку - щодо фінансових інструментів, Торги якими проводяться за технологією безперервного аукціону (на Ринку заявок), зокрема щодо акцій та цінних паперів біржових інвестиційних фондів, щодо яких існує ліквідний ринок;

1.2.2. за рішенням Біржової ради та/або керівника (уповноваженої особи) Оператора:

- на фондовому БТМ - щодо фінансових інструментів, Торги якими проводяться за технологією безперервного аукціону (на Ринку заявок), зокрема щодо акцій та цінних паперів біржових інвестиційних фондів, щодо яких існує ліквідний ринок;

- на регульованому ринку та/або на фондовому БТМ - щодо інших Активів, допущених до Торгів, зокрема щодо державних облігацій України.

1.3. Наявність щодо фінансових інструментів ліквідного ринку визначається у порядку, встановленому нормативно-правовими актами НКЦПФР.

1.4. Зобов'язання та процедури взаємодії з Маркет-мейкерами визначені відповідно до Правил Оператора та можуть враховувати особливості, передбачені вимогами до первинних дилерів на ринку державних облігацій України.

2. ТЕРМІНИ ТА ВИЗНАЧЕННЯ

У цих Умовах застосовуються наступні терміни та визначення.

- 2.1. **Адміністратор ЕТС** - працівник Оператора, уповноважений на виконання адміністративних функцій в ЕТС, передбачених Правилами Оператора.
- 2.2. **Актив(и)** - цінні папери та інші фінансові інструменти (деривативні контракти), які допущені до Торгів та є предметом Правочинів на організованому ринку капіталу, а також грошові кошти (далі - **кошти**).
- 2.3. **Безперервний аукціон** - технологія проведення Торгів, за якої безадресні Заявки на купівлю-продаж Активу, внесені в Книгу заявок, безперервно співставляються

- комп'ютерним алгоритмом, який функціонує без втручання людини та виконує заявки на основі найкращої ціни.
- 2.4. **Біржова рада** - колегіальний орган Оператора, який затверджує Правила Оператора та виконує функції, передбачені Статутом Оператора та Правилами Оператора.
- 2.5. **Вебсайт Оператора** - власний офіційний вебсайт Оператора в мережі Інтернет за адресою: <http://fbr.com.ua>.
- 2.6. **Граничний спред котирування** - розраховане на певний момент у часі у відсотках відношення різниці максимальної ціни безадресної Заявки на продаж, при якій сумарний обсяг заявок активу, розрахований наростаючим підсумком у порядку зростання ціни, становить величину, не меншу МДО, і мінімальної ціни безадресної Заявки на купівлю, при якій сумарний обсяг заявок Активу, розрахований наростаючим підсумком у порядку зменшення ціни, становить величину, не меншу МДО, до мінімальної ціни безадресної Заявки на купівлю, при якій сумарний обсяг Заявок щодо Активу, розрахований наростаючим підсумком у порядку зменшення ціни, становить величину, не меншу МДО.
- 2.7. **Грошовий ліміт** - розмір коштів Учасника торгів, в межах якого Учасник торгів може подавати Заявки та вчиняти Правочини. Грошовий ліміт використовується для виконання зобов'язань за Правочинами, в яких такий Учасник торгів виступає в якості Покупця, або забезпечення виконання зобов'язань за Правочинами.
- 2.8. **Договір** - договір купівлі-продажу фінансових інструментів або валютних цінностей (в тому числі Договір РЕПО), що є видом Правочину, вчиненого на організованому ринку капіталу, який укладається між Учасниками торгів, у тому числі за участі Центрального контрагента, відповідно до Правил Оператора та реєструється Оператором.
- 2.9. **Електронна торгова система (далі - ЕТС)** - сукупність організаційних, технологічних та технічних засобів, що використовуються Оператором для забезпечення вчинення та виконання Правочинів.
- 2.10. **Заявка** - поданий Учасником торгів згідно з Правилами Оператора електронний документ, який є пропозицією на купівлю чи продаж Активу, допущеного до Торгів відповідно до Правил Оператора та містить умови, на яких пропонується здійснити Правочин, з урахуванням змін, що можуть бути внесені до такої пропозиції згідно з Правилами Оператора. Зареєстрована Оператором Заявка є пропозицією та згодою відповідного Учасника торгів вчинити та виконати Правочин.
- **Заявка адресна** - Заявка, яка подана Учасником торгів та адресована іншому Учаснику торгів;
 - **Заявка анонімна** - Заявка, умови якої не дозволяють Учасникам торгів до моменту вчинення Правочину ідентифікувати Учасника торгів, який надіслав таку Заявку;
 - **Заявка безадресна** - Заявка, яка подана Учасником торгів та адресована усім Учасникам торгів.
 - **Заявка лімітна** - Заявка, яка може бути виконана в будь-який час після її надсилання за ціною (або за дохідністю), не гіршою, ніж вказана в такій Заявці, протягом строку дії цієї Заявки.
 - **Тверда заявка** - адресна або безадресна Заявка, подана Учасником торгів, яку не можна змінити чи відмінити та яка означає безумовну згоду такого Учасника укласти правочин на умовах, зазначених в Заявці.
 - **Виконана Заявка** - Заявка, за якою вчинено Правочин у відповідності з умовами, що вказані в Заявці. Заявка, за якою вчинено Правочин на повний обсяг Активів, вказаний в Заявці, є Заявкою, що виконана повністю. Заявка, за якою вчинено Правочин не на повний обсяг Активів, вказаний в Заявці, є Заявкою, що виконана частково.
- 2.11. **Збій** - порушення діяльності Оператора, у тому числі порушення здійснення функцій, переданих на аутсорсинг, та/або порушення функціонування або затримки в роботі ЕТС, зокрема, спричинене недоступністю програмно-технічних комплексів, персоналу, приміщень, надавачів послуг або центрів обробки даних, пошкодженням або втратою критично важливої інформації або документів, перевищенням пропускну здатності ЕТС тощо, яке призводить або може призвести до переривання в наданні Оператором послуг та/або до виникнення невідповідних умов торгівлі на організованому ринку капіталу.
- 2.12. **Зупинення торгів** - процедура, що застосовується у випадку значних коливань ціни Активу, внаслідок чого запроваджується заборона протягом певного строку (не більше ніж до закінчення Торговельного дня) надсилати, змінювати або скасовувати Заявки та вчиняти Правочини в усіх або окремих технологіях Торгів (на всіх або окремих

- Ринках) щодо окремих або всіх Активів, допущених до Торгів.
- 2.13. **Книга Заявок** - сукупність (реєстр) всіх Заявок (у тому числі котирувань) одного виду на купівлю-продаж певного Активу, допущеного до Торгів.
- 2.14. **Комісія (НКЦПФР)** - Національна комісія з цінних паперів та фондового ринку.
- 2.15. **Конкурентні ціни** - Котирування, встановлене в межах Спреду двостороннього котирування, який встановлюється Оператором та застосовується до всіх Учасників торгів.
- 2.16. **Котирування** - безадресна Заявка на купівлю або продаж фінансового інструменту, яка подається Учасником торгів;
- **Двостороннє котирування** - сукупність поданих одним Учасником торгів однієї або декількох безадресних Заявок на купівлю та однієї або декількох безадресних Заявок на продаж відповідних Активів, які відповідають вимогам, що пред'являються до Граничного спреда двостороннього котирування.
 - **Тверде котирування** - Котирування, подане Учасником торгів, яке не можна змінити чи відмінити та яке означає безумовну згоду такого Учасника торгів укласти Правочин на умовах, зазначених в котируванні.
- 2.17. **Ліміт в цінних паперах** - кількість цінних паперів, яку Учасник торгів може використовувати для виконання зобов'язань за Правочинами, в яких він виступає в якості продавця, або забезпечення виконання зобов'язань за Правочином.
- 2.18. **Ліміт зміни ціни** - параметр, що визначається рішенням Біржової Ради або керівника (уповноваженої особи) Оператора з метою визначення Граничних значень ціни Активу протягом Торгів та становить певний відсоток (співвідношення) до значення релевантного цінового показника (Ціни відкриття/Ціни закриття/Поточної/Стартової ціни тощо).
- 2.19. **Ліміт обсягу** - параметр, що визначається рішенням Біржової Ради або керівника (уповноваженої особи) Оператора з метою автоматичного відхилення ЕТС та недопущення включення незвично великих за обсягом Заявок до Книги (реєстру) заявок.
- 2.20. **Лот** - установлена Оператором мінімальна кількість Активу, яка може бути продана чи куплена під час Торговельної сесії та може міститися в Заявці.
- 2.21. **Маркет-мейкер** - особа, яка згідно з Правилами Оператора та з врахуванням вимог НКЦПФР зобов'язується підтримувати ліквідність ринку відповідних Активів, які допущені до Торгів, на підставі відповідного договору з Оператором.
- 2.22. **МДО** - мінімально допустимий обсяг безадресної(их) Заявки(ок) на купівлю-продаж відповідного Активу.
- 2.23. **Накопичений купонний (відсотковий) дохід за облігацією (далі - НКД)** - частина купонного (відсоткового) доходу за облігацією, яка розраховується пропорційно кількості днів від дати виплати попереднього купонного (відсоткового) доходу, або дати розміщення облігації, або дати початку нарахування першої виплати купонного (відсоткового) доходу до дати проведення грошових розрахунків за договором купівлі-продажу облігації.
- 2.24. **Невпорядковані умови торгівлі** - умови, що ускладнюють ведення прозорості та впорядкованої торгівлі на організованому ринку капіталу, зокрема Збої в роботі ЕТС, надсилання значної кількості помилкових Заявок (в тому числі котирувань) Учасниками торгів, Ситуації цінової нестабільності тощо.
- 2.25. **Нестандартний правочин** - правочин, що не відповідає Правилам Оператора.
- 2.26. **Поточна ціна** - ціна Активу, що розраховується як середнє арифметичне зважене цін Правочинів, вчинених щодо такого Активу за проміжок часу (розрахунковий період), який не перевищує 1 хвилину (якщо інше не встановлено НКЦПФР).
Поточна ціна облігації розраховується без врахування НКД.
Під час розрахунку Поточної ціни активу не враховуються Договори РЕПО, Правочини, вчинені на підставі Адресних заявок, а також під час первинного розміщення цінного папера, на односторонніх аукціонах та під час проведення торгів з продажу акцій, що належать державі.
- 2.27. **Правила клірингу** - Правила провадження клірингової діяльності ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР З ОБСЛУГОВУВАННЯ ДОГОВОРІВ НА ФІНАНСОВИХ РИНКАХ» та Регламент провадження клірингової діяльності ПУБЛІЧНОГО АКЦІОНЕРНОГО ТОВАРИСТВА «РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР З ОБСЛУГОВУВАННЯ ДОГОВОРІВ НА ФІНАНСОВИХ РИНКАХ», особи, яка провадить клірингову діяльність, з якою Оператор уклав договір про здійснення клірингу.
- 2.28. **Правочин** - договір купівлі-продажу фінансових інструментів або валютних цінностей

- (*Договір*, в тому числі Договір РЕПО, або деривативний контракт), який укладається між Учасниками торгів, у тому числі за участі Центрального контрагента, на організованому ринку капіталу відповідно до Правил Оператора та реєструється Оператором.
- 2.29. **Процентний пункт** - одиниця, яка застосовується для порівняння величин, виражених у процентах.
- 2.30. **Реєстр Договорів** - перелік усіх Правочинів (Договорів), які вчинені Учасниками торгів протягом Торгів.
- 2.31. **Ринок** - організаційна форма (режим) Торгів, який відповідно до Правил Оператора має особливості вчинення Правочинів щодо Активів, допущених до Торгів, та виконання зобов'язань за Правочинами.
- 2.32. **Ринок котирувань** - технологія проведення торгів, за якої Правочини вчиняються шляхом акцепту твердих Заявок, твердих Котирувань, які подаються Учасниками торгів, у тому числі Маркет-мейкерами.
- 2.33. **Ситуація цінової нестабільності** - значне коливання ціни Активу, допущеного до Торгів, в результаті якого Оператор зупиняє або може зупинити Торги.
- 2.34. **Список активів, допущених до Торгів (далі - Список Активів)** - документ Оператора, який містить інформацію, передбачену Правилами Оператора, щодо Активів, які станом на відповідну дату допущені до Торгів на організованому ринку капіталу. Список активів оприлюднюється на Вебсайті та в ЕТС Оператора.
- 2.35. **Спред горизонтальний** - різниця між кращою (найбільшою) ціною попиту та кращою (найменшою) ціною пропозиції за Активом, допущеним до Торгів, що визначена на підставі Заявок Учасників торгів.
- 2.36. **Спред вертикальний** - різниця між максимальною та мінімальною цінами пропозицій на продаж або між максимальною та мінімальною ціною пропозицій на купівлю Активів, допущених до Торгів, що визначена на підставі Заявок Учасників торгів.
- 2.37. **Торги** - організоване подання Учасниками торгів Заявок на купівлю-продаж Активів, які призводять до вчинення на організованому ринку капіталу Правочинів відповідно до законодавства та Правил Оператора.
- 2.38. **Торговий термінал** - сукупність програмно-технічних засобів, яка забезпечує доступ Учасника торгів до ЕТС та дозволяє Уповноваженому представнику Учасника торгів подавати, змінювати або видаляти Заявки, вчиняти Правочини, контролювати їх виконання, отримувати та надавати інформацію про Торги, здійснювати інші дії, необхідні для участі в Торгах, у відповідності до Правил та інших документів Оператора. Доступ до Торгів забезпечується за допомогою торгового терміналу Оператора, що є підсистемою ЕТС та надається Учаснику торгів Оператором, та/або інших програмних засобів, інтегрованих з ЕТС за погодженням з Оператором.
- 2.39. **Торговельний день** - визначений Оператором період часу, протягом якого здійснюються Торги. Протягом Торговельного дня може відбуватися декілька торговельних сесій. Початок та закінчення торговельного дня встановлюється керівником Оператора з урахуванням вимог чинного законодавства.
- 2.40. **Торговельна сесія** - визначений Оператором період часу Торговельного дня, протягом якого здійснюється подання Учасниками торгів Заявок на купівлю-продаж Активів, у тому числі за участю Маркет-мейкера.
- 2.41. **Уповноважений представник Учасника торгів** - фізична особа, яка від імені Учасника торгів подає Заявки та вчиняє Правочини (Договори).
- 2.42. **Учасник торгів** - інвестиційна фірма (член Оператора) або інша особа, можливість участі якої у Торгах передбачена законодавством, які відповідно до Правил Оператора отримали право подавати Заявки та вчиняти Правочини (Договори).
- 2.43. **Член Оператора** - юридична особа, що має чинну ліцензію на провадження професійної діяльності на ринках капіталу - діяльності з торгівлі фінансовими інструментами, і отримала статус Учасника торгів хоча б на одному з ринків (режимів Торгів) на організованих ринках капіталу під управлінням Оператора.
- 2.44. **Центральний контрагент** - ПУБЛІЧНЕ АКЦІОНЕРНЕ ТОВАРИСТВО «РОЗРАХУНКОВИЙ ЦЕНТР З ОБСЛУГОВУВАННЯ ДОГОВОРІВ НА ФІНАНСОВИХ РИНКАХ», що здійснює клірингову діяльність з визначення зобов'язань та клірингову діяльність центрального контрагента за Правочинами згідно з Правилами клірингу.
- 2.45. **Ціна відкриття** - значення першої розрахованої Поточної ціни протягом Торговельного дня.
- 2.46. **Ціна закриття** - останнє розраховане протягом Торговельного дня значення Поточної ціни.

- 2.47. **Ціна облігації** - сума НКД та добутку "чистої" ціни облігації на номінальну вартість.
- **"Чиста" ціна облігації** - ціна облігації без врахування НКД, виражена у відсотках від її номінальної вартості (поточної номінальної вартості - для амортизаційних облігацій).
- 2.48. **Цінні папери інститутів спільного інвестування** - акції корпоративного інвестиційного фонду та інвестиційні сертифікати пайового інвестиційного фонду.
- 2.49. **Черга Заявок** - впорядкування за ціною (в Черзі Заявок на продаж першою є Заявка з мінімальною ціною, а далі - Заявки у порядку збільшення, в Черзі Заявок на купівлю - навпаки) та часом (у випадку рівності Заявок одного напрямку дії пріоритет має Заявка, що надана (zareєстрована) раніше) послідовності zareєстрованих у ЕТС невиконаних Заявок або частково виконаних Заявок. Усі Заявки у Черзі Заявок є активними.

Інші терміни, що вживаються в цих Умовах, використовуються відповідно до законодавства України, нормативно-правових актів НКЦПФР, Правил Оператора та Правил клірингу.

РОЗДІЛ 3. ЗАГАЛЬНІ ВІДОМОСТІ ЩОДО ПІДТРИМАННЯ ЛІКВІДНОСТІ АКТИВІВ, ДОПУЩЕНИХ ДО ТОРГІВ

3.1. Ліквідність ринку відповідних Активів, які допущені до Торгів, підтримується Маркет-мейкерами.

Інвестиційна фірма (Член Оператора) набуває статусу Маркет-мейкера з дати підписання договору про виконання функцій маркет-мейкера.

Порядок взаємодії Оператора з Маркет-мейкером, його права (зокрема на отримання вигід (винагороди, компенсації тощо)) та зобов'язання щодо підтримки ліквідності регулюються Правилами Оператора, а також договором про виконання функцій маркет-мейкера.

Оператор повинен постійно контролювати дотримання Маркет-мейкерами умов договорів про виконання функцій маркет-мейкера.

3.2. Маркет-мейкери можуть забезпечувати подання Двосторонніх котирувань (безадресних Заявок) за технологіями Ринку заявок (Ринку безперервного аукціону) або Адресного ринку (Ринку котирувань), з блокуванням відповідного обсягу Активів для забезпечення виконання зобов'язань за Правочинами (Договорами), вчиненими на підставі Двостороннього котирування.

3.3. Договір про виконання функцій маркет-мейкера (зокрема у складі додаткових угод щодо окремих Активів) повинен містити інформацію про:

- 1) фінансовий інструмент або фінансові інструменти, на які поширюється договір;
- 2) мінімальні обов'язки, які повинна виконувати інвестиційна фірма (Член Оператора), зокрема обов'язок на регулярній та прогнозованій основі надсилати Тверді двосторонні котирування за Конкурентними цінами принаймні щодо одного Активу, допущеного до Торгів, а також обов'язок дотримуватися показників загального часу участі у Торгах та обсягів та Граничного спреда котирувань, що надсилаються в ході такої участі, а також інших показників, встановлених Правилами Оператора та цими Умовами;
- 3) умови відповідного механізму підтримання ліквідності (у разі необхідності);
- 4) обов'язки інвестиційної фірми щодо:
 - відновлення Торгів після виникнення Ситуації цінової нестабільності;
 - маркування Твердих котирувань, надісланих до ЕТС Оператора згідно з договором про виконання функцій маркет-мейкера, аби відрізнити їх від загального потоку Заявок;
 - надання на запит Оператора та НКЦПФР записів щодо Твердих котирувань та операцій, пов'язаних з діяльністю з підтримання ліквідності.
- 5) інші положення, передбачені Правилами Оператора, цими Умовами та нормативно-правовими актами НКЦПФР.

РОЗДІЛ 4. ЗОБОВ'ЯЗАННЯ, ЩО БЕРЕ НА СЕБЕ МАРКЕТ-МЕЙКЕР

4.1. Маркет-мейкер приймає на себе зобов'язання виконувати встановлені Оператором вимоги щодо показників торгівлі за одним або кількома Активами, визначеними у договорі про виконання функцій маркет-мейкера (у додаткових угодах до такого договору).

4.2. Для підтримання ліквідності державних облігацій України на регульованому

фондовому ринку та/або на фондовому БТМ, Маркет-мейкер приймає на себе такі зобов'язання (якщо інше не передбачено Правилами Оператора та/або нормативно-правовими актами НКЦПФР щодо здійснення професійної діяльності з організації торгівлі фінансовими інструментами):

- підтримання Двосторонніх котирувань не менше ніж 75 % часу в проміжку між 11:00 та 15:00 годинами в Торговельну(і) сесію(ї);

- у разі якщо між датою виставлення котирувань та датою погашення облігації (згідно з умовами випуску облігації) є щонайменше одна проміжна виплата (купонний платіж, часткова амортизація номінальної вартості тощо), різниця між ефективною доходністю на купівлю та ефективною доходністю на продаж має становити не більше ніж 2 процентних пункти;

- у разі якщо між датою виставлення котирувань та датою погашення облігації (згідно з умовами випуску облігації) не-має жодних проміжних виплат (купонного платежу, часткової амортизації номінальної вартості тощо), різниця між простою доходністю на купівлю та простою доходністю на продаж має становити не більше ніж 2 процентних пункти;

- МДО - не менше 1 000 000 грн;

- підтримання односторонніх котирувань протягом Торговельної(их) сесії(й) лише після укладання Правочинів (Договорів) на підставі Двосторонніх котирувань протягом цієї (цих) Торговельної(их) сесії(й) на загальну суму не менше 10 000 000 грн (за кожним випуском).

4.3. Для підтримання ліквідності цінних паперів, відмінних від державних облігацій України, на регульованому фондовому ринку та/або на фондовому БТМ, Маркет-мейкер приймає на себе такі зобов'язання (якщо інше не передбачено Правилами Оператора та/або нормативно-правовими актами НКЦПФР щодо здійснення професійної діяльності з організації торгівлі фінансовими інструментами):

- підтримання Двосторонніх котирувань не менше 70 % часу Торговельної(их) сесії(й);

- Граничний спред двостороннього котирування - не більше 5 %;

- МДО - не менше 20 000 грн (для боргового цінного папера - не менше 200 000 грн);

- підтримання односторонніх котирувань протягом Торговельної(их) сесії(й) лише після вчинення Правочинів (Договорів) на підставі Двосторонніх котирувань протягом цієї (цих) Торговельної(их) сесії(й) на загальну суму не менше 300 000 грн (для боргового цінного папера - не менше 3 000 000 грн).

4.4. Формули розрахунку простої та ефективної доходності визначаються Правилами Оператора та нормативно-правовими актами НКЦПФР щодо здійснення професійної діяльності з організації торгівлі фінансовими інструментами.

4.5. Маркет-мейкер повинен виконувати зобов'язання для підтримання ліквідності активів, зокрема допущених до торгів на регульованому фондовому ринку, не менше ніж 80 % Торговельних днів на місяць, якщо інше не передбачено Правилами Оператора та/або нормативно-правовими актами НКЦПФР щодо здійснення професійної діяльності з організації торгівлі фінансовими інструментами.

4.6. Оператор, за рішенням Біржової ради та/або керівника (уповноваженої особи) Оператора, відповідно до Правил Оператора, має право змінювати (збільшувати/зменшувати) окремі зобов'язання Маркет-мейкера, зокрема щодо Граничної величини різниці між ефективною доходністю на купівлю та ефективною доходністю на продаж та/або різниці між простою доходністю на купівлю та простою доходністю на продаж, та/або більшу величину часу підтримання двосторонніх котирувань та/або МДО, ніж передбачені вище.

4.7. У разі невиконання або неналежного виконання Маркет-мейкером своїх зобов'язань для підтримання ліквідності (крім випадків, визначених у **розділі 5** цих Умов) за окремим Активом (групою Активів), які визначаються у додатковій угоді до договору про виконання функцій маркет-мейкера, Оператор направляє Маркет-мейкеру повідомлення про припинення його функцій за вказаним окремим Активом (групою Активів) у вигляді електронного документа у термін не пізніше одного робочого дня після невиконання Маркет-мейкером своїх зобов'язань. З дати, що вказана в повідомленні, додаткова угода про виконання функцій Маркет-мейкера вважається припиненою в частині окремого Активу або розірваною, якщо зобов'язання не виконані за всіма Активами, визначеними у додатковій угоді.

РОЗДІЛ 5. ЗВІЛЬНЕННЯ ВІД ОBOB'ЯЗКУ ВИКОНАННЯ ФУНКЦІЙ МАРКЕТ-МЕЙКЕРА

5.1. Інвестиційні фірми звільняються від обов'язку виконання функцій Маркет-мейкера у таких випадках:

1) виникнення Ситуації цінової нестабільності, що спричиняє зупинення Торгів більшістю (понад 50%) Активів, Торги якими здійснюються в певному сегменті (режимі, ринку) на організованому ринку капіталу (регульованому фондовому ринку та/або фондовому БТМ), на які поширюється дія договору про виконання функцій маркет-мейкера;

2) запровадження воєнного або надзвичайного стану, страйки, масові заворушення, вчинення кіберзлочинів;

3) виникнення Невпорядкованих умов торгівлі, які не дозволяють здійснювати чесну, прозору та впорядковану торгівлю, якщо є докази:

- суттєвих затримок або збоїв в роботі ЕТС Оператора;
- надсилання численних помилкових Заявок та вчинення помилкових Правочинів (Договорів); або
- нездатності Оператора надавати послуги;

4) нездатність інвестиційної фірми підтримувати належні механізми управління ризиками у зв'язку з:

• технічними проблемами, зокрема проблемами з потоком даних або іншими функціями, які необхідні для виконання функцій Маркет-мейкера;

• проблемами з ризик-менеджментом, зокрема недостатністю регулятивного капіталу або маржі або проблемами з доступом до клірингу,

• неможливістю хеджування позицій у зв'язку з заборобою продажу цінних паперів без попереднього депонування та резервування.

Оператор звільняється від обов'язку забезпечувати функціонування механізмів підтримання ліквідності у разі настання обставин, зазначених в підпунктах 1 - 3 цього пункту.

5.2. Оператор публікує на власному Вебсайті інформацію про настання обставин, зазначених в підпунктах 1 - 3 пункту 5.1 цих Умов, а також про відновлення нормальних умов функціонування регульованого ринку так швидко, як це технічно можливо.

5.3. Процедура повернення до нормальних умов функціонування організованого ринку капіталу після того, як обставини, передбачені пунктом 5.1 цих Умов, перестали існувати, передбачає наступне:

5.3.1. У разі виникнення Ситуації цінової нестабільності Торги можуть бути зупинені на час, визначений Правилами Оператора та нормативно-правовими актами НКЦПФР.

Повідомлення про виникнення Ситуації цінової нестабільності та зупинення Торгів, яке доводиться до відома Учасників торгів (зокрема Маркет-Мейкерів) засобами, визначеними Правилами Оператора, має містити відомості про Активи, яких стосується Ситуація цінової нестабільності.

Якщо час зупинення Торгів у разі Ситуації цінової нестабільності спливає, і відсутні додаткові повідомлення Оператора про продовження дії Ситуації цінової нестабільності та зупинення Торгів, Учасники торгів (зокрема Маркет-Мейкери) можуть відновити участь у Торгах, у тому числі відновити виконання обов'язків Маркет-мейкера.

Час на повернення до нормальних умов функціонування організованого ринку капіталу у разі виникнення Ситуації цінової нестабільності не має перевищувати часу, що залишився до завершення Торговельного дня, якщо інше не передбачено Правилами Оператора та/або нормативно-правовими актами НКЦПФР щодо здійснення професійної діяльності з організацією торгівлі фінансовими інструментами).

5.3.2 У разі запровадження воєнного або надзвичайного стану, страйків, масових заворушень, вчинення кіберзлочинів або іншої надзвичайної ситуації Торги можуть бути припинені на термін (час), визначений законодавчими актами, Указами Президента, рішеннями НКЦПФР, Правилами Оператора тощо;

У разі визначення ситуації, що виникла, надзвичайною Оператор:

- повідомляє Учасників торгів, Центрального контрагента, Депозитарій (у випадку проведення Торгів на умовах розрахунків без дотримання принципу "поставка цінних паперів проти оплати"), НКЦПФР наявними засобами зв'язку, передбаченими Правилами Оператора, укладеними договорами або нормативно-правовими актами НКЦПФР, про виникнення надзвичайної ситуації та про заходи щодо її усунення;
- приймає рішення про зупинення Торгів.

В якості заходів щодо врегулювання надзвичайної ситуації Оператор має право:

- 1) зупинити Торги на усіх або окремих Ринках;
- 2) відмінити результати Торгів на усіх або окремих Ринках, які проводились у день виникнення надзвичайної ситуації та/або у попередній день, визнати такі Торги такими що не відбулися, Заявки не наданими, а Правочини (Договори) невчиненими (анульованими);
- 3) здійснити інші дії у разі необхідності.

При прийнятті рішення щодо врегулювання надзвичайної ситуації керівник (уповноважена особа) Оператора має право:

- 1) встановити термін та порядок повідомлення Учасників торгів, Центрального контрагента та Депозитарію (у випадку проведення Торгів на умовах розрахунків без дотримання принципу "поставка цінних паперів проти оплати");
- 2) встановити термін та порядок виконання рішень керівника (уповноваженої особи) Оператора Учасниками торгів;
- 3) обумовити порядок набуття чинності рішення керівника (уповноваженої особи) Оператора певними обставинами.

Рішення керівника (уповноваженої особи) Оператора щодо врегулювання надзвичайної ситуації є обов'язковими для виконання всіма Учасниками торгів.

Про рішення керівника (уповноваженої особи) Оператора, а також про заходи щодо врегулювання надзвичайної ситуації Учасники торгів, Центральний контрагент, Депозитарій (у випадку проведення Торгів на умовах розрахунків без дотримання принципу "поставка цінних паперів проти оплати"), НКЦПФР повідомляються негайно в день прийняття такого рішення.

Час на повернення до нормальних умов функціонування організованого ринку капіталу визначається рішенням щодо врегулювання надзвичайної ситуації.

5.3.3. У разі виникнення Невпорядкованих умов торгівлі, за умови виявлення збоїв в ЕТС Адміністратор ЕТС має право прийняти рішення про зупинення Торгів, про що Уповноважені представники Учасників торгів повідомляються з використанням Вебсайту, електронної пошти або іншого доступного каналу зв'язку, а також НКЦПФР. У разі необхідності, Оператор повідомляє Центрального контрагента про зупинення Торгів. Після відновлення працездатності ЕТС Торги поновлюються.

Якщо протягом 20 хвилин відновити працездатність ЕТС неможливо, Оператор має право прийняти рішення про дострокове припинення Торгів. Це рішення доводиться до відома всіх Учасників торгів з використанням Вебсайту, електронної пошти або іншого доступного каналу зв'язку, а також НКЦПФР відповідно до Правил Оператора. У разі необхідності, Оператор повідомляє Центрального контрагента про дострокове припинення Торгів.

Час на повернення до нормальних умов функціонування організованого ринку капіталу у разі виникнення Невпорядкованих умов торгівлі не має перевищувати часу, що залишився до завершення Торговельного дня, якщо інше не передбачено Правилами Оператора та/або нормативно-правовими актами НКЦПФР щодо здійснення професійної діяльності з організації торгівлі фінансовими інструментами).

5.3.4. У разі нездатності інвестиційної фірми (зокрема Маркет-мейкера) підтримувати належні механізми управління ризиками, зокрема у разі технічного збою, що робить неможливим роботу окремого Уповноваженого представника Учасника торгів, причини збою усуваються силами і засобами Учасника торгів, якщо збої виникли з незалежних від Оператора причин, в інших випадках - силами і засобами Оператора.

У разі неможливості оперативного усунення збоїв Уповноважений представник Учасника торгів за допомогою електронної пошти, телефонного чи інших засобів зв'язку може надати Оператору заяву на скасування (зняття) поданих ним Заявок. Після отримання такої заяви Адміністратор ЕТС невідкладно здійснює скасування (зняття) Заявок, поданих цим Уповноваженим представником Учасника Торгів, в ЕТС.

Учасник торгів звільняється від зобов'язань, які випливають з виставлених ним в ЕТС Заявок (зокрема у випадку вчинення Помилкових правочинів), у випадку одночасної наявності таких обставин:

- 1) Учасник торгів не може скористатись ЕТС у зв'язку з технічними несправностями ЕТС, каналів зв'язку або його Торгового терміналу;
- 2) Учасник торгів негайно повідомив про зазначені технічні несправності Адміністратора ЕТС та подав заяву на скасування (зняття) поданих ним Заявок;
- 3) наявні умови для скасування (анулювання або розірвання), змін умов Правочину (Договору), визначені Правилами Оператора.

У цьому випадку Адміністратор ЕТС вилучає (знімає) Заявки відповідного Учасника торгів (за його заявою на скасування (зняття) поданих ним Заявок).

Якщо після усунення технічних несправностей Учасник торгів починає користуватися ЕТС без попереднього повідомлення Адміністратора ЕТС, то він несе зобов'язання, які випливають

з виставлених ним в ЕТС Заявок, з моменту поновлення доступу до ЕТС.

5.4. Показники (критерії), що характеризують Ситуацію цінової нестабільності, зокрема Граничні значення зміни ціни (підвищення або зниження) Активу, показники короткострокових змін в ціні фінансового інструменту та обсягах торгівлі ним, які свідчать про наявність відхилень від нормальних умов функціонування організованого ринку, зокрема у випадку поновлення Торгів після Ситуації цінової нестабільності. визначаються відповідно до нормативно-правових актів НКЦПФР та Правил Оператора.

5.5. Повідомлення про настання обставин, передбачених пунктом 5.1 цих Вимог, повинно діяти не довше, ніж до закриття Торговельного дня, крім випадків, коли через природу обставин, передбачених підпунктами 1-3 пункту 5.1 цих Вимог, таке повідомлення повинно діяти довше.

РОЗДІЛ 6. ВИГОДИ ДЛЯ УЧАСНИКІВ ТОРГІВ, ЯКІ ВИКОНУЮТЬ ОБОВ'ЯЗКИ МАРКЕТ-МЕЙКЕРА

6.1. Оператор регулярно (не частіше, ніж щомісяця, та не рідше, ніж щороку) аналізує дотримання Учасниками торгів, які виконують обов'язки за договором про виконання функцій маркет-мейкера, щодо:

- 1) контролю виконання зобов'язань Маркет-мейкера, визначених у **розділі 4** цих Умов;
- 2) оцінки можливості надання Маркет-мейкерам вигід (винагород, компенсацій тощо).

6.2. Оператор забезпечує однакові вигоди Учасникам торгів, які в однаковій мірі (відповідно до критеріїв, встановлених Оператором, зокрема щодо кількості Активів, за якими виконуються функції Маркет-мейкера, кількості та обсягу поданих Заявок/Котирувань, вчинених Правочинів, термінів виконання функцій Маркет-мейкера тощо) виконують обов'язки за договором про виконання функцій маркет-мейкера в частині загального часу участі у Торгах, обсягів та Спреду котирувань, що надсилаються в ході такої участі.

При визначенні вигід враховується терміни виконання функцій Маркет-мейкерів у різних обставинах, зокрема з урахуванням додаткових ризиків, пов'язаних з наявністю відхилень від нормальних умов функціонування організованого ринку, визначених у **розділі 5** цих Умов.

6.3. Зважаючи на недискримінаційний характер встановлення вартості послуг Оператора, основним варіантом надання вигід для Учасників торгів, які виконують обов'язки Маркет-мейкера, є надання знижок у разі досягнення показників ліквідності, передбачених Тарифами Оператора, зокрема скорочення плати за вчинені Правочини (Договори) за умови перевищення певного значення кількості Правочинів (Договорів).

6.4. За наслідком оцінки можливості надання Маркет-мейкерам вигід відповідно до пункту 6.1 цих Умов, Оператором може бути встановлено розмір винагороди Маркет-мейкера у відсотках до розміру Тарифів на надання послуг Учасникам торгів на організованих ринках капіталу під управлінням Оператора, про що складається та підписується Сторонами Акт виконання обов'язків Маркет-мейкера.

Крім того, за рішенням Біржової ради та/або керівника (уповноваженої особи) Оператора, вигоди за виконання функцій Маркет-мейкера можуть надаватися тільки Учаснику(ам) торгів, які продемонструють найкращі показники загального часу участі у Торгах та обсягів та Спреду котирувань, що надсилаються в ході такої участі.

6.5. Маркет-мейкерам надаються додаткові права, у тому числі щодо внесення пропозицій Оператору щодо організації торгівлі фінансовими інструментами, зокрема з питань удосконалення діяльності Учасниками торгів, які виконують обов'язки Маркет-мейкера, щодо отримання відомостей та документів стосовно порядку виконання функцій Маркет-мейкера.

РОЗДІЛ 7. ЗАКЛЮЧНІ ПОЛОЖЕННЯ

7.1. Оператор публікує на власному Вебсайті наступну інформацію щодо виконання функцій Маркет-мейкера:

- ці Умови,
- перелік Учасників торгів, що підписали договір про виконання функцій маркет-мейкера,
- перелік Активів, торгівля якими забезпечується відповідно до укладених договорів про

виконання функцій маркет-мейкера.

7.2. Про внесення змін до механізму підтримання ліквідності Оператор повідомляє всіх Учасників торгів щонайменше за 1 календарний місяць до набрання чинності такими змінами.